WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 9 lutego 2006 r. *

W sprawie C-473/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 68 WE i art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hof van Cassatie (Belgia) postanowieniem z dnia 22 października 2004 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 listopada 2004 r., w postępowaniu:

Plumex

przeciwko

Young Sports NV

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), A. La Pergola, S. von Bahr i A. Borg Barthet, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: A. Tizzano,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu fińskiego przez T. Pynnę, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez E. O'Neill, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A.-M. Rouchaud-Joët i R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 listopada 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4–11 oraz 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 160, str. 37, zwanego dalej „rozporządzeniem").

2 Wniosek ten został złożony w ramach skargi spółki Plumex na odrzucenie przez hof van beroep te Gent apelacji od orzeczenia sądu pierwszej instancji orzekającego w sporze pomiędzy tą spółką a spółką Young Sports NV z uwagi na przekroczenie terminu.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Zgodnie z drugim motywem rozporządzenia, prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego wymaga poprawy i przyśpieszenia przepływu dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych w celu ich doręczania pomiędzy państwami członkowskimi.

4 Celem rozporządzenia jest także usprawnienie i przyspieszenie postępowań sądowych poprzez ustanowienie zasady bezpośredniego przekazywania dokumentów sądowych i pozasądowych.

5 Rozporządzenie, zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 1, stosuje się w sprawach cywilnych lub handlowych w przypadku gdy dokument sądowy lub pozasądowy musi zostać przekazany z jednego państwa członkowskiego do drugiego w celu doręczenia.

6 Rozdział II rozporządzenia obejmuje przepisy dotyczące różnych sposobów przekazywania i doręczania dokumentów sądowych. Składa się on z dwóch sekcji.

7 Sekcja 1 tego rozdziału, obejmująca art. 4–11, dotyczy pierwszego sposobu przekazywania i doręczania (zwanego dalej „doręczeniem za pośrednictwem agencji"), w ramach którego dokument sądowy, który ma być doręczony przekazywany jest przede wszystkim bezpośrednio i tak szybko, jak to możliwe między agencjami wyznaczonymi przez państwa członkowskie, zwanymi „agencjami przekazującymi" i „agencjami przyjmującymi". Następnie agencja przyjmująca doręcza lub zleca doręczenie tego dokumentu bądź zgodnie z prawem państwa członkowskiego, do którego przekazywane są dokumenty, bądź w szczególny sposób, w jaki żąda tego agencja przekazująca, o ile forma ta jest zgodna z prawem tego państwa członkowskiego.

8 Zgodnie z art. 7 rozporządzenia, wszystkie czynności niezbędne do doręczenia dokonywane są tak szybko, jak to możliwe.

9 Sekcja 2 rozdziału II rozporządzenia przewiduje „inne środki doręczania dokumentów sądowych", czyli przekazanie drogą konsularną lub dyplomatyczną (art. 12), doręczanie dokumentów przez przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych (art. 13), doręczanie pocztą (art. 14) oraz bezpośrednie doręczenie (art. 15).

10 Ponadto odnośnie do doręczenia pocztą art. 14 rozporządzenia stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie może doręczać dokumenty sądowe osobom zamieszkałym w innym państwie członkowskim bezpośrednio pocztą.

2. Każde państwo członkowskie może określić, zgodnie z art. 23 ust. 1, warunki uznania przez nie doręczenia dokumentów sądowych pocztą".

11 Z informacji przekazanych przez państwa członkowskie, zgodnie z art. 23 rozporządzenia (Dz.U. 2001, C 151, str. 4), zmienionych przy okazji pierwszej aktualizacji (Dz.U. 2001, C 202, str. 10), wynika, że Republika Portugalska dopuszcza doręczenie pocztą pod warunkiem, że zostanie dokonane przesyłką poleconą za potwierdzeniem odbioru i obejmie również tłumaczenie.

Uregulowania krajowe

12 Z art. 1051 belgijskiego kodeksu postępowania sądowego wynika, że apelację wnosi się do sądu w terminie miesięcznym od dnia doręczenia orzeczenia.

13 Na podstawie tego samego przepisu w związku z art. 55 tego kodeksu, jeśli jedna ze stron, której orzeczenie ma być doręczone, nie ma na terenie Belgii ani stałego miejsca zamieszkania, ani miejsca zwykłego pobytu, ani adresu do doręczeń, termin do wniesienia apelacji jest przedłużony o 30 dni, jeśli zamieszkuje na terytorium innego państwa Europy, którym nie jest państwo graniczące albo Zjednoczone Królestwo.

14 Artykuł 40 akapit pierwszy tego kodeksu przewiduje, że w przypadku osób, które nie mają na terenie Belgii znanego stałego miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu, ani adresu do doręczeń, kopia dokumentu zostaje przesłana przez sekretarza sądu w formie listu poleconego na adres ich stałego miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu za granicą, a doręczenie uważa się za dokonane przez pozostawienie dokumentu w urzędzie pocztowym za potwierdzeniem nadania w formach przewidzianych w niniejszym artykule.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

15 Spółce prawa portugalskiego z siedzibą w Portugalii, Plumex, doręczono na adres w tym państwie członkowskim orzeczenie belgijskiego sądu pierwszej instancji, wydane w sprawie pomiędzy tą spółką a Young Sports NV. Doręczenie to zostało dokonane zarazem za pośrednictwem agencji, jak i pocztą.

16 W dniu 17 grudnia 2001 r. Plumex wniosła apelację od tego orzeczenia przed hof van beroep. Sąd ten odrzucił apelację ze względu na przekroczenie terminu, uznając, że termin do wniesienia apelacji przewidziany w art. 1051 belgijskiego kodeksu postępowania sądowego upłynął w dniu 11 grudnia 2001 r., gdyż rozpoczął bieg w dniu pierwszego doręczenia dokonanego zgodnie z przepisami, czyli w niniejszym przypadku doręczenia pocztą.

17 Plumex odwołała się od postanowienia o odrzuceniu apelacji do Hof van Cassatie podnosząc, że rozporządzenie należy interpretować w ten sposób, że doręczenie za pośrednictwem agencji stanowi główny sposób doręczenia mający pierwszeństwo przed doręczeniem pocztą. Wobec tego termin do wniesienia apelacji należałoby liczyć od daty tego doręczenia głównego — które miało miejsce po doręczeniu pocztą — gdyż to ostatnie miało jedynie charakter wtórny.

18 W tych okolicznościach Hof van Cassatie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

„1) Czy doręczenie w rozumieniu art. 4–11 stanowi główny sposób doręczenia, a doręczenie bezpośrednio przez pocztę w myśl art. 14 sposób pomocniczy, w tym znaczeniu, że pierwszy sposób doręczenia ma pierwszeństwo przed drugim sposobem doręczenia, jeżeli obydwa zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami prawa?

2) Czy w przypadku łącznego zastosowania obydwu sposobów doręczania, z jednej strony, na podstawie art. 4–11 i ,z drugiej strony, bezpośrednio przez pocztę w myśl art. 14, termin, w którym adresat doręczonego dokumentu może wnieść

środek odwoławczy, rozpoczyna bieg z dniem doręczenia dokonanego na podstawie art. 4–11 rozporządzenia, a nie z dniem doręczenia dokonanego na podstawie art. 14?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

19 Przez swoje pierwsze pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy istnieje związek hierarchiczny pomiędzy sposobem doręczenia za pośrednictwem agencji a doręczeniem pocztą, w tym znaczeniu, że pierwszy ma pierwszeństwo przed drugim, jeżeli obydwa zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami prawa.

20 Na wstępie należy zauważyć, że w brzmieniu rozporządzenia nic nie wskazuje na to, by ustanawiało ono hierarchię pomiędzy tymi sposobami doręczenia. Ani z brzmienia motywów, ani z brzmienia przepisów nie wynika, aby jeden ze sposobów przekazania i doręczenia, dokonany zgodnie z postanowieniami rozporządzenia, był niższy rangą w porównaniu ze sposobem doręczenia za pośrednictwem agencji.

21 Ponadto z ducha i celu przepisów rozporządzenia wynika, że ma ono gwarantować efektywny proces doręczania dokumentów sądowych, mając na względzie prawnie uzasadnione interesy ich adresatów. A zatem, jeśli wszystkie sposoby doręczeń przewidziane w rozporządzeniu mogą co do zasady zapewnić ochronę tego interesu, to biorąc pod uwagę wspomniany cel powinno być możliwe sięgnięcie do jednego

lub drugiego albo równocześnie dwóch lub kilku sposobów doręczania, które wydają się być, w świetle okoliczności danej sprawy, najbardziej dogodne lub najbardziej właściwe.

22 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć w ten sposób, że rozporządzenie nie ustanawia żadnej hierarchii pomiędzy doręczaniem za pośrednictwem agencji a doręczeniem pocztą i że w rezultacie możliwe jest doręczenie dokumentu sądowego za pomocą jednego z tych sposobów lub łącznie za pomocą obu.

W przedmiocie pytania drugiego

23 Przez swoje drugie pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia daty, od której rozpoczyna bieg termin procesowy związany z doręczeniem adresatowi dokumentu w sytuacji, gdy miało miejsce łączne zastosowanie doręczenia za pośrednictwem agencji oraz doręczenia pocztą.

24 W uwagach przedstawionych Trybunałowi rząd austriacki oraz Komisja Wspólnot Europejskich wyrażają wątpliwości co do właściwości Trybunału w zakresie odpowiedzi na to pytanie, gdyż dotyczy ono wyłącznie wykładni prawa krajowego. Skoro państwo członkowskie zezwala na doręczenie orzeczenia sądu na różne sposoby, to według prawa belgijskiego termin do wniesienia apelacji powinien rozpoczynać bieg od chwili pierwszego zgodnego z prawem doręczenia. Chwila ta powinna być określona według prawa przyjmującego państwa członkowskiego, a w każdym razie według prawa krajowego.

25 Należy jednak podnieść, że, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, jedynie do sądów krajowych rozpatrujących sprawę, które ponoszą odpowiedzialność za następnie wydane orzeczenie, należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem charakterystycznych elementów każdej sprawy, tak niezbędności orzeczenia prejudycjalnego dla wydania przez nie wyroku, jak i wagi pytań, które stawiają Trybunałowi. W rezultacie, gdy pytania te dotyczą wykładni prawa wspólnotowego, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do orzekania (zob. w szczególności wyroki z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie C-379/98 PreussenElektra, Rec. str. I-2099, pkt 38 oraz z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie C-18/01 Korhonen i in., Rec. str. I-5321, pkt 19).

26 Drugie pytanie opiera się więc na związku pomiędzy różnymi sposobami doręczeń przewidzianymi w rozporządzeniu i stąd dotyczy wykładni prawa wspólnotowego.

27 Trybunał jest zatem zobowiązany do orzekania.

28 Z odpowiedzi na pierwsze pytanie wynika już, że nie istnieje hierarchia pomiędzy doręczeniem za pośrednictwem agencji a doręczeniem pocztą.

29 Trzeba zatem zauważyć, że aby nie pozbawić treści przepisów rozporządzenia regulujących różne sposoby doręczeń, należy uwzględnić wszystkie skutki prawne pierwszego zgodnego z prawem doręczenia, niezależnie od późniejszego zastosowania innej formy doręczenia.

30 Wreszcie należy wskazać, że zgodnie z drugim motywem rozporządzenia, zmierza ono do przyśpieszenia przepływu dokumentów sądowych w celu ich doręczania, a w konsekwencji przyspieszenia przebiegu procedur sądowych. Jeśli w celu obliczenia terminu procesowego uwzględnia się pierwsze z doręczeń rozpatrywanego dokumentu, to adresat tego dokumentu — do którego stosuje się ten termin — jest zobowiązany wnieść skargę do sądu wcześniej, co może pozwolić właściwemu sądowi orzec w sprawie w krótszym terminie.

31 Z powyższych rozważań wynika, że w sytuacji, gdy miało miejsce łączne zastosowanie kilku sposobów doręczeń zgodnych z rozporządzeniem, należy uwzględnić to, które zostało dokonane jako pierwsze. Rozporządzenie nie stoi na przeszkodzie temu, by rozumowanie to zastosować do związku pomiędzy doręczeniem za pośrednictwem agencji a doręczeniem pocztą. Stąd w sytuacji, gdy miało miejsce łączne zastosowanie obu tych sposobów doręczeń, to w celu ustalenia rozpoczęcia biegu terminu procesowego związanego z doręczeniem dokumentu adresatowi należy uwzględnić datę doręczenia pocztą, gdyż ono zostało dokonane jako pierwsze.

32 Wniosek taki nie narusza w żaden sposób interesu adresata dokumentu sądowego, gdyż pierwsze zgodne z prawem doręczenie pozwala mu na faktyczne zapoznanie się z treścią tego dokumentu i pozostawia mu wystarczającą ilość czasu na odwołanie się do sądu. Okoliczność, że ten sam dokument sądowy zostaje doręczony później w inny sposób, nie zmienia faktu, że wymogi zostały już dochowane w związku z pierwszym doręczeniem.

33 Na pytanie drugie należy zatem odpowiedzieć w ten sposób, że w sytuacji, gdy miało miejsce łącznie doręczenie za pośrednictwem agencji oraz doręczenie pocztą, to w celu ustalenia rozpoczęcia biegu terminu procesowego związanego z doręczeniem dokumentu adresatowi należy odnieść się do daty pierwszego doręczenia dokonanego zgodnie z prawem.

W przedmiocie kosztów

34 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że nie ustanawia ono żadnej hierarchii pomiędzy sposobami przekazywania i doręczania dokumentów, o których mowa w art. 4–11 i 14, i że w rezultacie możliwe jest doręczenie dokumentu sądowego za pomocą jednego z tych sposobów lub łącznie za pomocą obu.**

2) **Rozporządzenie nr 1348/2000 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy miało miejsce łączne zastosowanie sposobów przekazywania i doręczania, o których mowa w art. 4–11 i 14, to w celu ustalenia rozpoczęcia biegu terminu procesowego związanego z doręczeniem dokumentu adresatowi należy odnieść się do daty pierwszego doręczenia dokonanego zgodnie z prawem.**

Podpisy